Aan: **FOD Economie, AD Energie**

Betreft: **Reactie op consultatie "Capaciteitsvergoedingsmechanisme : parameters waarmee de hoeveelheid in het kader van het capaciteitsmechanisme aangekochte capaciteit wordt bepaald"**

Datum: 27/3/2020

Contact: Bram Claeys, bram.claeys@ode.be

De Algemene directie Energie consulteert over de parameters waarmee de hoeveelheid aangekochte capaciteit wordt bepaald in het kader van de uitwerking van een capaciteitsvergoedingsmechanisme (CRM) voor België.[1]

Deze consultatie volgt op een eerdere consultatie over hetzelfde onderwerp eind 2019 door de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG). De CREG stelde immers in overeenstemming met het Europese *Clean Energy Package* een voorstel van bepaling van deze parameters op. Over haar finaal ontwerp organiseerde de CREG tot en met 20 maart 2020 een nieuwe consultatie. Bij aanvang van de voorliggende consultatie door de AD Energie waren de resultaten van de CREG consultatie en dus ook het finale voorstel van de CREG nog niet beschikbaar.

ODE apprecieert de tijdsdruk in het Belgische CRM dossier. Tegelijk kunnen we niet anders dan ons vragen stellen bij de ernst van deze consultatierondes. Hoe worden stakeholders verwacht te reageren op een voorstel als dit nog kan wijzigen in de loop van de consultatie?

CRM als hefboom voor de energietransitie

De inzet en het ontwerp van dit CRM moet voor de Organisatie voor Duurzame Energie Vlaanderen (ODE) maximaal in functie van de duurzame energietransitie staan. Essentieel is om binnen de grenzen van de energieregulering, het streven naar technologieneutraliteit en de staatsteunregels investeringen te stimuleren die bijdragen aan de duurzame energietransitie.

De wet op de kernuitstap voorziet de sluiting van de zeven Belgische kernreactoren tussen 2022 en 2025. Dit presenteert het Belgische elektriciteitssysteem met de uitdaging om tegen dan voldoende stuurbare capaciteit in stelling te brengen om de bevoorradingszekerheid niet in gedrang te laten komen. ODE wil deze nieuwe capaciteit zoveel mogelijk ingevuld zien met hernieuwbare energiebronnen, WKK en flexibiliteit door opslag[2], vraagsturing en sectorkoppeling.

[1] https://economie.fgov.be/nl/themas/energie/bevoorradingszekerheid/capaciteitsremuneratiemechanis

[2] De opkomst van (zuiver) elektrische voertuigen en de bijhorende laadcapaciteit en -vermogen zou snel tot een forse uitbreiding van de opslagcapaciteit en ontlasting van de netten kunnen leiden. Onder andere om die reden valt een versnelde elektrificatie van bedrijfswagens sterk te overwegen.

Decentrale oplossingen kans geven om minstens 2GW extra capaciteit bij te dragen

Inzetten op milieuvriendelijke energieoplossingen blijkt minstens de helft van de kloof te kunnen dekken die valt na het sluiten van de kerncentrales in 2025. Die conclusie trekt ODE uit de studie die Elia op 28 juni 2019 publiceerde over de bevoorradingszekerheid en flexibiliteit.[3]

Een "milieuvriendelijk scenario", met een combinatie van de resultaten uit de sensitiviteitsanalyses op het vlak van energiebesparing, meer hernieuwbare energie (vooral wind), meer flexibiliteit, meer opslag en meer warmte-kracht koppeling[4] komt zo tot een **extra bijdrage aan de bevoorradingszekerheid van 2GW**.[5] Meer dan de helft van de kloof die Elia berekent voor 2025 dus. Tegen 2030 zou de combinatie van milieuvriendelijke oplossingen meer dan de voor dat jaar berekende kloof kunnen dekken.

Uit de analyse die EDORA en ODE presenteerden in een hoorzitting over bevoorradingszekerheid in de Kamercommissie klimaat op 6/11/2019 bleek ook nog eens dat variabele hernieuwbare energiebronnen wel degelijk vandaag al een significante bijdrage leveren aan het verlagen van het aantal uren piekverbruik in België.[6] Deze bijdrage zal alleen maar toenemen naarmate de opgestelde vermogens hernieuwbare energie toenemen binnen en buiten België.

Merk overigens op dat het in dit verband volledig contraproductief is zijn om nu het investeringskader voor groene stroomprojecten minder aantrekkelijk te maken. Nochtans dreigt dit wel het effect te zijn van een reeks geplande maatregelen door de Vlaamse regering.

Figuur 1. Vergelijking nodige nieuwe capaciteit en extra inzet milieuvriendelijke opties (Bron: ODE obv Elia Adequacy & Flexibility report, juni 2019)

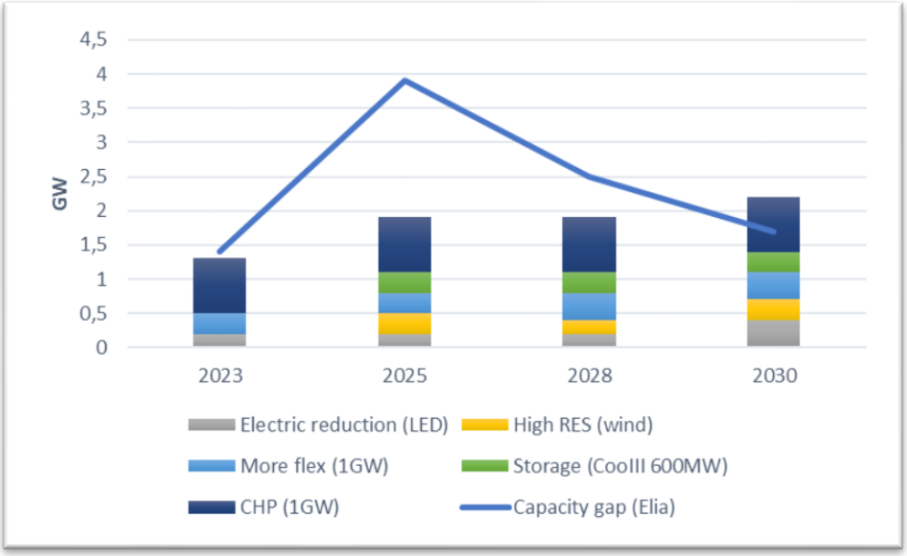

[3] http://www.elia.be/en/about-elia/newsroom/news/2019/20190628_Adequacy-and-flexibility-study

[4] Op dit ogenblik wordt een WKK-eigenaar afgestraft als hij de WKK enkele uren exclusief inzet voor elektriciteitsproductie (dus zonder warmterecuperatie). Als men niet voldoende warmte nuttig gebruikt, verliest men het statuut 'kwalitatieve WKK' en dus ook de WKC's. Het verdient aanbeveling om in het overleg tussen de federale en gewestelijke administraties te bekijken of een WKK die draait zonder warmterecuperatie in functie van bevoorradingszekerheid toch het kwalitatief statuut kan behouden.

[5] Gebaseerd op figuur 4.3 van het Elia rapport: som van low electrification (als proxy voor effect elektriciteitbesparing, vb via LED), high RES, 1GW flex, Coo III, 1GW CHP

[6] De gemiddelde bijdrage van variabele hernieuwbare energiebronnen bedraagt 1,1 GW en ze verlaagt de piekvraag boven 12 GW met 400 uur (van 500 naar 100 uur).

Het Europese Clean Energy Package bevat een aantal belangrijke bepalingen die de lidstaten moeten respecteren bij de invulling van instrumenten die de 'adequacy' op nationaal en Europees niveau beïnvloeden. Het is aangewezen de Belgische CRM wet conform deze context te implementeren. In het bijzonder denken we hierbij aan de nood om eerst marktverstoringen zoveel mogelijk weg te werken (zie artikel 20.3), het mechanisme tijdelijk te maken (artikel 21.8 en artikel 22.1.a) en de nood om het in te voeren in een regionale context (zie artikel 20.12). Het zal met andere woorden nodig zijn om duidelijk aan te tonen dat de gekozen piste van een capaciteitsvergoedingsmechanisme de beste oplossing uit een reeks onderzochte opties is.

Niveau van leveringszekerheid is belangrijke parameter

We zullen de nodige maatregelen moeten uitwerken om de elektriciteitsvraag zo effectief mogelijk te dekken door flexibele capaciteit aan de vraag- en de productiezijde. Daarbij is voldoende binnenlandse capaciteit nodig voor een minimale bevoorradingszekerheid en om de wettelijke criteria[7] voor bevoorradingszekerheid te respecteren.

Het valt te overwegen of het zinvol is het verplicht niveau van leveringszekerheid te laten variëren bij verschillende consumentengroepen. Vandaag gelden de zelfde strenge criteria voor iedereen, terwijl sommige consumenten misschien bereid zijn in contracten met vraagsturing te stappen. Onderzoek dus wat de sociaal-economische impact zou zijn van verschillende criteria per consumentengroep, en hoe dat de bevoorradingskloof zou beïnvloeden.

Dit kan overigens ook doorwerken naar het afschakelplan in gevallen van stroomtekorten.

Volumebepaling

ODE is het er mee eens dat de basis voor de methodologie om het precieze volume vast te stellen in de CRM veilingen in België een Europese methodologie voor bevoorradingszekerheid (zoals momenteel uitgewerkt door ENTSO-E) moet zijn. Verder aangevuld met regionale en nationale analyse van bepaalde parameters. Dit zou het mogelijk maken scenario's en gevoeligheden of risicofactoren te overwegen die specifiek zijn voor een land of regio.

In België moet de door nationale regelgevers ontwikkelde methodologie gebaseerd zijn op dezelfde methodologie als de European Adequacy Assessment, maar de nationale transmissienetbeheerder - Elia - moet specifieke scenario's en gevoeligheden kunnen bedenken (inclusief parameters buiten België met impact op de situatie in België). De situatie van België is specifiek omdat het sterk verbonden is met de buurlanden. Het blijft tegelijk erg moeilijk om te voorspellen in hoeverre het energiebeleid van de buurlanden (bv. markthervormingen in deze landen en hun opties om bij te dragen aan de decarbonisatiedoelstellingen) de Belgische importcapaciteit voor elektriciteit zou kunnen belemmeren. Voorzichtigheid is daarbij dus geboden.

Klimaatverandering

De CREG suggereerde eerder dat de mogelijke invloed van de klimaatverandering in België een factor moet zijn in de sensitiveitsanalyses die Elia uitvoert in haar modellering van de bevoorradingszekerheid.[8]

---

[7] LOLE = loss of load expectation, in België ligt de limiet op maximaal 3 uur P50 LOLE en 20 uur P95. Impliciet betekent dit een bereidheid om tot 26700 EUR/MWh te betalen voor levering: uit rapport ELia volgt 80 EUR/kW gedeeld door 3u VOLL, zijnde 26,7 EUR/kWh.Andere landen hanteren andere criteria. In Ierland is de LOLE limiet bijvoorbeeld 8 uur.

[8] https://www.creg.be/nl/publicaties/nota-z2050

ODE heeft zelf geen expertise op het vlak van de impact van klimaatverandering op korte termijn in België. ODE is wel betrokken bij het EPOC project dat onder andere de impact van klimaatverandering op energie bestudeert.[9] ODE neemt ook deel aan overleg met de FOD Leefmilieu over adaptatie aan klimaatverandering in de energiesector. Er is duidelijk nog veel analyse nodig over dit onderwerp. Tegelijk geven de voorlopige inzichten aan dat de impact van de klimaatverandering op de koudegolven in de West-Europese winters, en daarmee op de nood aan piek productiecapaciteit relevant zouden kunnen zijn.

We kijken uit naar de publicatie van de door de CREG gevraagde analyse over klimaatverandering en koude winters. Het is duidelijk dat als klimaatverandering effectief invloed zou hebben op de ernst van toekomstige koude perioden, de bepaling van de klimaatjaren die voor de nationale toereikendheidstoets worden gebruikt, dienovereenkomstig zou kunnen worden aangepast. De instructie om deze aan te passen moeten de nationale autoriteiten geven, na een objectieve beoordeling van een panel van klimaatdeskundigen. Gelukkig is binnen België ruim voldoende internationaal erkende expertise aanwezig.

Convergerende visies nodig

In eerdere reacties betreurde ODE dat organisaties die hoog in aanzien staan met betrekking tot de Belgische energiebevoorrading, met name Elia, de CREG, de AD Energie en het Federaal Planbureau uiteenlopende meningen hebben over cruciale aspecten van het CRM dossier. We hopen dat met het afronden van deze laatste elementen van het CRM dossier de onderlinge samenwerking tussen de instellingen verbetert. Gegeven het belang van de energiebevoorrading kunnen we een verspreide slagorde niet volhouden.

ODE kijkt in dit verband ook sterk uit naar hoe de financiering van het CRM zal worden voorgesteld. Net als de andere aspecten van het CRM dossier moet de financiering bijdragen aan de energietransitie, en gebaseerd zijn op een maatschappelijk rechtvaardige verdeling van de lasten.

[9] https://www.epocbelgium.be/